

Skellefteå museum

**Byggnadsantikvarisk slutrapport
Byggnadsvårdsåtgärder utförda på
nybygget Rismyrliden 1984-2002
Skellefteå socken och kommun, Västerbottens län**

Skellefteå museum 2010
Pernilla Lindström

Innehållsförteckning

INLEDNING	2
Kort sammanfattning	
Objekt	
Kulturhistorisk status	
Fastighetsägare	
ALLMÄN ORIENTERING	3
Gårdshistorik	
Miljösammanhang	
Kulturhistorisk värdering	
Tidigare dokumentationer/källor	
ÅTGÄRDER OCH GENOMFÖRANDE	6
Bakgrund	
Aktuella byggnader/skadebild	
Handlingar	
Utförda arbeten/använda material	
Konsulter	
Entreprenör	
Bidrag	
ANTIKVARISK MEDVERKAN OCH KONTROLL	22
Kontrollant	
Slutbesiktningar	
Kommentarer till arbetet	
Byggnadshistoriska iakttagelser	
Fotodokumentation	
Rapport	

INLEDNING

Kort sammanfattning

Nybygget Rismyrliden har sedan Wallmarks såg köpte den 1967 samt sedan stiftelsen Rismyrliden tog över ägandet av gården 1988 varit föremål för byggnadsvård upprepade gånger. Åtgärderna har omfattat vitt skilda arbeten såsom omläggning av spåntak, lagning av timmerstommar, målning av tak och golv, tapetsering, ommurning av bakugn m m. Denna rapport är en sammanfattning av de åtgärder som utförts 1984-2002. Den antikvariska målsättningen vid åtgärderna har varit att bevara byggnadernas utseende, material och tekniska utförande.

Objekt

Nybygget Rismyrliden
Rismyrlid 1:2
Skellefteå socken och kommun
Västerbottens län

Kulturhistorisk status

Rismyrliden byggnadsminnesförklarades 1990-06-14 och skyddas av lagen om Kulturminnen. Skyddsföreskrifterna omfattar gårdsmiljön och odlingslandskapet. Rismyrliden är även utvärderat som bebyggelsemiljö och odlingslandskap i Skellefteå kommuns Kulturmiljöprogram från 2006 och gården ingår i Länsstyrelsen Västerbottens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden från 1993.

Fastighetsägare

Stiftelsen Rismyrliden
c/o Skellefteå museum
Box 146
931 22 Skellefteå
tel. 0910-73 55 18
mail: rune.wasterby@skellefteamuseum.se

ALLMÄN ORIENTERING

Gårdshistorik

Nybygget Rismyrliden utsynades 1825 av Johan Johansson. Gården började anläggas på 1830-talet på tidstypiskt sätt med olika byggnader för olika funktioner. Totalt uppfördes på gården tretton byggnader varav drängstugan var den sista att byggas. 1967 flyttade de sista ägarna från gården och Rismyrliden inköptes av Wallmarks såg och hyvleri. Efter övertagandet av gården utförde Wallmarks restaureringsåtgärder, framförallt gällande byggnadernas tak. Brädtak lades på vissa byggnader, spåntak på andra och ett grått plåttak på ladugårdslängan. Wallmarks lät även skylta upp de olika byggnaderna. 1988 grundades en stiftelse bestående av representanter från Wallmarks såg (senare Contorta), Skellefteå museum och Skellefteå kommun vilken övertog ägandet och allt ansvar för skötseln av gården.

Bild 1. Rismyrliden 10 år efter att de sista ägarna flyttat från gården.

Miljösammanhang

Rismyrliden är ett nybygge från förra hälften av 1800-talet. På gården finns tretton byggnader bevarade, bl a en enkelstuga, en parstuga, en bagarstuga, en vinkelbyggd ladugårdslänga med drängstuga, en rundloge, ett fårhus, en torkbastu m m. Gårdsformen är en mer öppen fyrkant än det tidiga 1800-talets slutna gårdsgroper. Samtliga gårdsbyggnader är uppförda av timmer och omålade medan det i odlingslandskapet finns ett par lador av resvirke. Gårdstunet lieslås och betas. Vid bäcken har det funnits en spånhyvel och ett hundratal meter från gården kan man se spår av en tjärdal.

Kulturhistorisk värdering

Rismyrliden är ett av länets få bevarade nybyggen med ett för tiden typiskt byggnadsbestånd som vittnar om 1800-talets självhushållning. Samtliga tretton byggnader på gården finns bevarade vilket gör gården till ett av de bästa exemplen i länet på ett traditionellt nybygge från 1800-talet. Odlingslandskapet med sina spår av äldre former av markutnyttjande och den välbevarade gårdsgroperen gör även Rismyrliden till ett av de mest pedagogiska exemplen på traditionell lidbebyggelse i inlandet. Det begränsade odlingslandskapet består idag av små brukade åkerlappar medan övrig åker sakta växer igen.

Tidigare dokumentation/källor

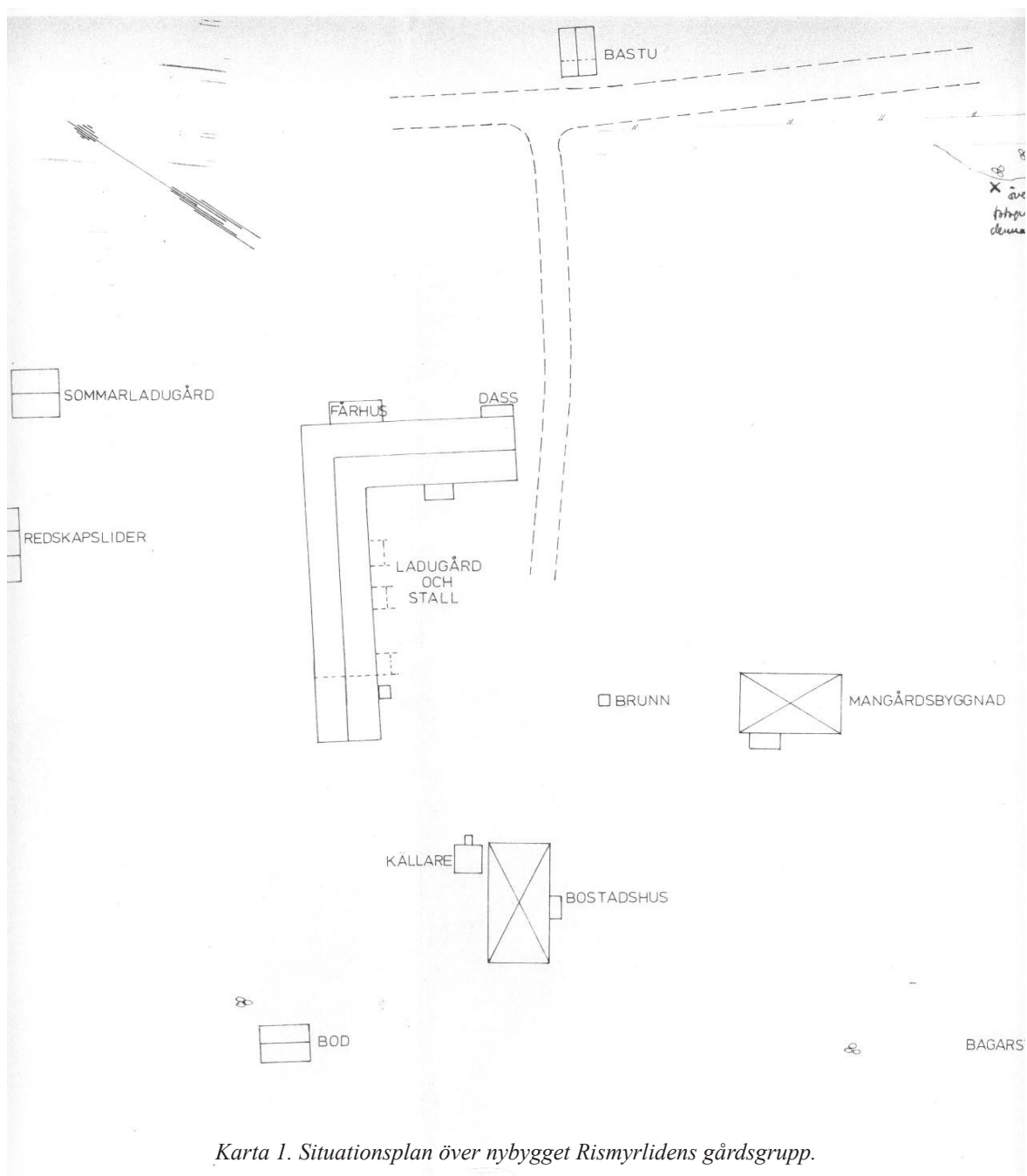
Andersson, Siw; "Familjen Rislund i Rismyrliden"; 1989

Länsstyrelsen Västerbotten; "Det värdefulla odlingslandskapet - program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden"; meddelande 2 1993

Naturmedia UT/Urpo Taskinen; "Rismyrliden - från dåtid till framtid"; 1989

Skellefteå kommun; "Våra kulturmiljöer - kulturmiljöprogram för Skellefteå kommun", 2006

Skellefteå museum/Nisse Lindblom och Lennart Sundqvist; "Kulturspår kring Rismyrliden"; 1987

Karta 1. Situationsplan över nybygget Rismyrlidens gårdsgrupp.

ÅTGÄRDER OCH GENOMFÖRANDE

Bakgrund

1984 lät Wallmarks såg anlita Västerbottens museum för att genomföra en skadebesiktning av samt åtgärdsplan för byggnaderna vid nybygget. Arbetet med att åtgärda skadorna inleddes 1987 med renovering av yttertak och -väggar. Vid stiftelsen Rismyrlidens övertagande av nybygget Rismyrliden 1988 påbörjades ett arbete att bekräfta objektet som ett Kulturrum genom anläggning av natur- och kulturstigar i omgivande marker samt i samband med det upprustning av spår efter gammal odlarmöda och -verksamhet.

Aktuella byggnader/skadebild

Enkelstugan "Lars hus" - Byggnaden är uppförd i två plan med samma planlösning i båda våningarna. Entrén till huset har en brokvist med sittplats på bägge sidor om ingången. Brokvistens stolpar har figursågade utvidgningar i övre ändan och ett figursågat räcke. I västra taknocken finns inskriptionen 27 maj 1876 tillsammans med Gustav Wilhelm Lövgrens intialer. Yttertaket är av spån. Vid besiktning 1989 bedömdes att det befintliga spåntaket hade tjänat ut. Den 7 april 2000 ansökte stiftelsen Rismyrliden om tillstånd att lägga om taket samt åtgärda väggar i trapp och övre hall.

Golvet i köket består av ca 75 mm golvplank upplagda på åsar i torpargrund. Före åtgärd fanns en skada i golvets sydöstra hörn där kyl, frys och bänkinredning tidigare stått. Den yttersta golvplankan var rötskadad helt igenom, fast endast på sidorna och på ca 1 meters längd. Mot ytterväggarnas insidor var mullbänkar upplagda och syllstockar och åsar var isolerade mot fukt med hjälp av näver vilken hade börjat tjäna ut och vissa rötskador hade börjat uppkomma på anslutande virke. En av golvåsarna hade ramlat ner från sitt upplag och en annan av åsarna hade så allvarliga rötskador att den inte fungerade längre. På grund av de skadade åsarna svajade golvplankorna och eftersom deras naran tidigare kapats rörde de sig individuellt. Golvplankornas undersidor hade likaså rötskador. Golvet hade tidigare varit målat med oljefärg som till största delen var bortnött och flagad.

Vid besiktning 1996 av innertaket i köket var det i behov av ommålning då färgen flagnade. Spisarna i samtliga rum behövde målas om och generellt uppvisade de även sprickor. Fönstrens underhåll var mycket eftersatt vilket bl a visade sig i att trävirket var mjukt och uppruggat, framför allt i fönstrens nederkant. Ett par glastrutor var även spruckna.

Bild 2. Enkelstugan 1973.

Bild 3. Farstubron före åtgärd.

Bild 4. Trapphallen uppe före åtgärd.

Bild 5. Enkelstugans trapp före åtgärd.

Bild 6. Målningar i trappen före åtgärd.

Bild 7. Spiskåpan i enkelstugans kök.

Bild 8. Spisen i enkelstugans sal före åtgärd.

Bild 9. Kökstaket i enkelstugan före åtgärd.

Parstugan ”Brors hus” - Detta är troligtvis gårdens äldsta byggnad, uppförd i två steg - först en enkelstuga och därefter en påbyggnad till parstuga. Taket är täckt med spån. Vid en besiktning 1989 bedömdes att det befintliga spåntaket var i behov av att bytas ut.

Köket har väggar med tapeter i flera lager, klistrade på en pappspänd timmervägg. Före åtgärd saknade tapetpappen till stor del förankring i underlaget. I hörnen hade papp och tapeter inte dragits ända ut i vinkeln, utan avrundats i en radie på ca 5-7 cm. Tapeterna hade relativt omfattande skador, dels missfärgningar av fukt, men framför allt sprickor och rivskador. Vid alla fönster och i alla hörn fanns omfattande sprickor. Gamla skador var till viss del lappade och lagade med bevarade tapetbitar.

Golvet i salen består av ett rotändvänt trägolv av 50-75 mm tjocka och 200-300 mm breda golvplankor. På grund av inträngande vatten i torpargrunden och, åtminstone tidigare, bristfällig luftning av densamma, hade golvplankorna på en del av golvet i salen (omfattning ca 1800x 5000 mm) fått allvarliga rötangrepp på undersidan. Angreppen hade i vissa fall gått så långt att plankornas bärighet börjat äventyras.

Spisarna i salen, kammaren och köket behövde målas om. Generellt uppvisade de även sprickor, i salen hade kritningen dessutom börjat spjälka och i köket flagnade oljefärgen. Även på parstugan var fönstrens underhåll eftersatt och ett par glastrutor spruckna.

Bild 10. Parstugan 1973.

Bagarstugan - stugan består av en farstu, ett rum för förvaring av bröd och säd samt bakstugan där bakugnen finns. Byggnaden uppfördes av Gustav Wilhelm Lövgren på 1870-talet enligt en inskription. Bagarstugans vackra pardörr och portal är troligtvis flyttade från någon annan byggnad. Taket är av brädor. Vid besiktning 1984 lutade hela stugan mot väster, en sättning vilket troligen funnits sedan lång tid. Mellan somrarna 1988-89 uppstod kraftig sprickbildning i bakugnen som hade skjutits upp av tjälen vilket gjorde hel ommurning nödvändig.

Matkällaren - matkällaren ligger på parstugans baksida och är helt och hållet timrad, även under markytan. Väggarna är på utsidan isolerade mot jorden med näver och golvet är av trä. Taket är av brädor. Vid besiktning 1984 var virket under mark rötskadat. Under sommaren 2001 blev en stor mängd vatten stående i källaren p g a bristande takavvattning från huset intill vilket ledde till ett omfattande hussvampsangrepp. Ungefär hälften av virket i källaren blev förstört.

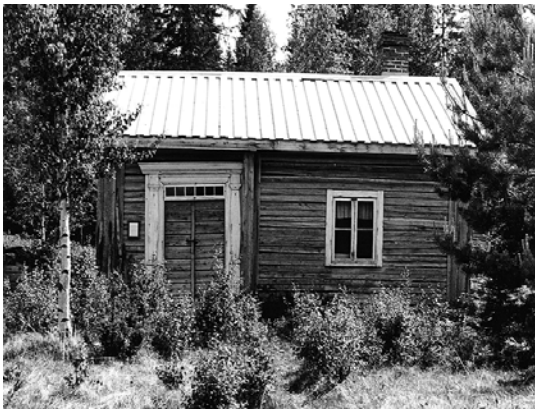

Bild 11. Bagarstugan 1984.

Bild 12. Matkällaren bakom parstugan 1970.

Ladugården - ladugårdslängan med drängsstugan är gårdens största byggnad och uppfördes 1919 eller 1922 efter att den förra ladugården brunnit ner. I längan finns vedlider, redskapsskjul, stall, gödselrum, fähus samt ett vagns- och redskapslider. Fähus och stall är uppförda av timmer medan resten av längan är uppförd i resvirke. 1930 byggdes drängstugan till i änden av ladugården mot söder, denna del är Rismyrlidens yngsta byggnad. Hela längan har plåttak. 1996 konstaterades att stockarna framför båset där korna står var helt upprutnade. Flera stockar hade också börjat kalva och befintliga fönsterbågar var trasiga.

Bild 13. Ladugårdslängan 1973.

Bild 14. Fähusets exteriör före åtgärd.

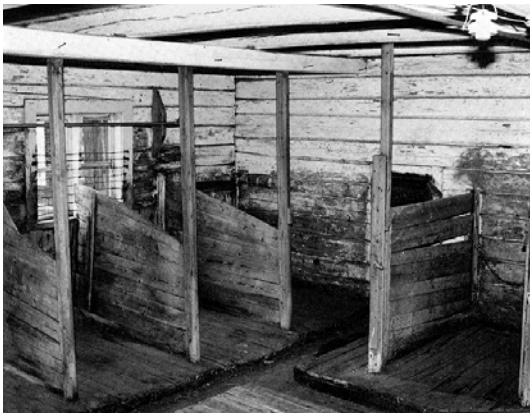

Bild 15. Fähusets interiör före åtgärd.

Bild 16. Skador i ett av kobåsen före åtgärd.

Sommarladugården - byggnaden är timrad med spåntak. I takåsen finns inskriptionen "18 4/5 54 G G". 1993 var taket i mycket dåligt skick och bevuxet med ett tjockt lager mossa. Byggnaden var dessutom nedsjunken i backen och igenvuxen.

Bild 17. Sommarladugården 1973.

Rundlogen - rundlogen är märkt 1865 GVLG (Gustav Vilhelm Lövgren). Den är timrad och vilar på bärstenar i knutpunkterna samt har en inkörsbro av stenfyllning. Taket är av näver och takved på rote av täljt virke. Vid besiktning 1984 var takveden slut och åtskilliga vattenläckage fanns. En plank vid takfoten var även rötskadad.

Kornboden - boden är timrad och vilar på bärstenar i hörnen. Taket är täckt med näver och takved på rote av klucket och täljt virke. Den befintliga takveden bedömdes vid besiktning 1989 vara slut. Nävrets kondition kunde ej bedömas närmare men vissa läckor i täckningen hade uppdagats redan 1984. Takfotsstockarna behövde även förnyas.

Bild 18. Rundlogen på 1960-talet.

Bild 19. Kornboden 1976.

1867 års lada/"Nödårsladan" - timrad lada ca 4,5x4 meter med rote uppför/utför takfallet, ingång vid ena knuten och inskriptionen 1867. Ladan var vid besiktning 1993 djupt nedsjunkna i backen och igenvuxen.

Kolbottenladan nedströms Bultertjärn - liten lada av rundtimmer, ca 1,5x1,5 meter och 2 meter hög. Ladan har ingång vid ena knuten och har haft nävertak. Vid besiktning 1993 var nävertaket borta medan rotet låg kvar och var användbart. Golv av slanor saknades.

Bild 20. Nödårsladan före åtgärd.

Bild 21. Kolbottenladan före åtgärd.

Myrlada vid Bjurbäcken - lada ca 4,1x4,1 meter av rundtimmer. Den sista helt daterade och intakta myrladan i området. Ovanför ingången finns inristat året 1869 (ev 1867) vilket torde vara ladans byggår. Detta stämmer överens med den tid då folket i Rismyrliden bör ha tagit över denna bäckslåtteräng från Ljusvattnet. På den ena sidan finns inristat XXIV VI MCMXLVI (24 6 1946).

Bild 22. Lada vid Bjurbäcken 1989.

Myrslåtterlada mellan Stenbäcken och Stormyrheden - lada med inskriptionen "ABm 1904" vilket syftar på Övre Stenbäckens dåvarande ägare Anders Andersson Bjurman. Nyodlingen där ladan står färdigställdes antagligen 1904.

Två lador på Lördagsmyran - två osedvanligt stora och höga brädlador, ca 8 meter långa. Ladorna var vid besiktning 1993 nedsjunkna i backen och hade dåliga tak.

Bostadshuset i Östra Stenbäcken - byggnaden stod vid stiftelsens övertagande av nybygget öde och förfallen. Framförallt taket var i behov av omläggning och fönstren var trasiga.

Bild 23. Södra ladan, Stenbäcksmýran, före åtgärd.

Bild 24. Norra ladan, Stenbäcksmýran, före åtgärd.

Bild 25. Ödehuset i Östra Stenbäcken före åtgärd.

Handlingar

- Åtgärdsplan för restaureringsarbeten, Rolf Sixtensson/Västerbottens museum, 1984-12-05, reviderad 1987-05-20
- Besiktningsprotokoll med åtgärdsförslag, innertak, Vilho Raninen/Skellefteå museum, 1996-06-24
- Åtgärdsförslag för ladugården, Roland Lundberg/FFNS 1996-10-02
- Åtgärdsprogram för parstugan och enkelstugan, Rune Wästerby/Skellefteå museum 1998-05-08
- Förslag till byggnadsåtgärder, Rune Wästerby/Skellefteå museum 1999
- Förslag till byggnadsvårdsåtgärder, Rune Wästerby/Skellefteå museum 2000
- Beskrivning av åtgärder på tak och i trapp och övre hall, Rune Wästerby/Skellefteå museum 2000
- Restaurering av torkbastu, matkällare och fårhus, Sverker Larsson/Skellefte museum 2002

Utförda arbeten/använda material

1987 - Renovering av yttertak och ytterväggar samt dränering.

1988 - Bostadshuset på Övre Stenbäcken försågs med ett plåttak. Sommarladugården, fårhuset och torvladan i "Kalles" rustades. Utrensning av skräp och borttagande av grästtorv runt husens utsidor.

1989 - Byte av tak på myrladan söder om Övre Stenbäcken samt åtgärd av myrladan vid Bjurbäcken i samarbete med Luleå stift.

Bild 26. Lada efter åtgärd.

Bild 27. Lada bakom bagarstugan efter åtgärd.

1990 - Omläggning av spåntaket på parstugan samt av nävertaket med takved på kornboden. Ommurning av bakugnen i bagarstugan. Uppresning och byte av takåsar på myrslåtterladan mellan Stenbäcken och Stormyrheden. Matkällarens timmerväggar under markytan gjordes om omkring 1990.

Bild 28. Omläggning av spåntaket på parstugan.

Bild 29. Omläggning av parstugans spåntak.

Bild 30. Kornbodens tak efter åtgärd.

Bild 31. Närbild av kornbodens nävertak.

Bild 32. Rundlogens tak under åtgärd.

Bild 33. Borttagning av gammal taktäckning.

1991 - Målning av fönster och dörrar på enkel- och parstugan med vit linoljefärg. Grundstrykningen förtunnades med lacknafta. Fönstren togs in till verkstad där de skrapades och i vissa fall glasades om och kittades. Dörrar och dörrömfattningar målades vita med dekorationer i ljusblått och rött enligt ursprunglig färgsättning konstaterad genom skrapprover. Färgerna blandades av Arnold Burman på Burmans Färg i Skellefteå enligt prover. Den röda färgen blandades av zinkvitt, järnoxidrött, signlrött och guldockra pigment. Den blå färgen blandades av zinkvitt, dalablått, ultramarin och bensvart. Färg till parstugans och bagarstugans ockragula ytterdörrar blandades på plats av målaren. Fortsatt arbete med ommurningen av bagarstugans bakugn. Enkelstugans brotak försågs med en hyvlad träränna i framkant.

Bild 34. Enkelstugan under ommålning.

Bild 35. Enkelstugans farstubro under målning.

Bild 36. Enkelstugan efter ommålning.

Bild 36. Parstugan efter ommålning.

Bild 37. Parstugans entré efter ommålning.

Bild 38. Drängstugan efter ommålning av fönster och dörr.

1993 - Sommarladugården hissades och underpallades. Tre stockvarv byttes på ena långsidan samt tre varv till vänster om dörren och under tröskeln på framsidan. På baksidan inbrädades timmerväggen under gödselluckan. Nya takåsar och ett nytt rote av vankantade bräder lades. Byggnader efter kulturstigarna rustades.

Bild 39. Nya stockar på sommarladugården.

Bild 40. Inbrädning av baksidan.

1994 - Spisarna i enkelstugans kök och sal målades om, kökskåpan med matt plastfärg och salsspisen kritades efter skrapning och tvättning. Norra ladan på Stenbäcksmyrän

höjdes med domkrafter, pallades under och stoppstenarna justerades och lades tillrätta. Brustna takkarvlar förstärktes med följare och ett nytt pannplåttak lades. Takkonstruktionen saknade åsar och förstärktes därför med spikreglar som fästes ovan det gamla spåntaket vilket medförde att taket byggdes på något. En ny smal vindskiva fick komplettera den gamla. Brädor som saknades i väggarna kompletterades med grånat virke. Södra ladan på Stenbäcksmyrän hissades med hjälp av domkrafter, stenunderpallningen grävdes fram och lades tillrätta. Brustna takbjälkar förstärktes med plank och ett nytt pannplåttak lades med spikreglar likt den norra ladan. En ny smal vindskiva fick även där komplettera den gamla för att kompensera påbyggnaden av takets tjocklek.

Bild 41. Spisen i enkelstugans sal efter åtgärd.

Bild 42. Spiskåpan i köket efter åtgärd.

Bild 43. Norra ladan, Stenbäcksmyrän, efter åtgärd.

Bild 44. Södra ladan efter åtgärd.

1995 - 1867 års lada/"nödårsladan" röjdes fram och ett antal stockar byttes. Ett nytt rote med vankantade brädor vilka sågades på plats lades upp. Vid takfotskanten fästes en takfotsstock med trädymlingar. Takved av barkade underväxta granar och näver togs fram liksom virke till takspolar av senvuxen tunn gran. Ett glest golv av plansågade klover lades in. Till kolbottenladan nedströms Bultertjärn byggdes en bro av motorsågat kluvet rundvirke med underlag av ledningsstolpsvirke för att nå fram till ladan. Ladan plockades ner och timrades därefter åter upp något höjd över marken. Underpallning av tryckimpregnerat virke utfördes mot knutstenarna. Samtliga stockar på den bakre gaveln byttes ut liksom drygt 3 meter golvåsar med speciellt utvald torrfura. Ett glest golv av halvklover och rundvirke nylades till största delen. 2 meter karvlar byttes ut och ett nytt rote av vankantat virke lades liksom ett nytt spåntak av asp. Blocksågat timmer till ladorna kom från Malcolm Lundström, Yttervik. Sommarladugården fick ett nytt brådtak

istället för det gamla spåntaket då byggnaden ligger inne i skogen där barr och löv gärna samlas på taket. Nya vindskivor sattes upp. Renovering av de två ladorna på Stenbäcksmyrans fortsatte.

Bild 45. Nödårsladan efter åtgärd av stomme.

Bild 46. Kolbottenladan efter åtgärd.

1996 - Renovering av yttervägg, kobåsen och golvet i ladugården. Nya stockar skarvades in i ytterväggen mot söder. Detta doldes utifrån genom att den träpanel som fanns på angränsande byggnader fick vandra in på ladugårdsdelen. Visst pallvirke behölls och byttes ihop så att vissa bås fick helt nytt virke, andra enbart gammalt. Gödselrännan byttes helt. Ytterväggarna fick på insidan ny inklädnad av samma höjd som tidigare. Ytterväggen mot söder förstärktes dessutom med fyra följare upp till takås. Hissning, komplettering av knutstenar samt läggning av nävertak fortsatte på ladorna. Dörren till nödårsladan rekonstruerades.

Bild 47. Lagården efter bortrivning av rötskadat timmer.

Bild 48. Återuppbyggnad av timmerväggen.

Bild 49. Ladugårdens yttervägg efter återuppbyggnad.

Bild 50. Kobåsen efter åtgärd av golv och ränna.

Bild 51. Inpanelning av ladugårdsväggen.

1997 - En grov hängränna av gran färdigställdes genom stallporten. Rännan grovformades med motorsåg och finputsades med specialtillverkad yxa. Parstugans kökstak tvättades och målades om med limfärg liksom storhyllan.

Bild 52. Hängrännan genom stallporten efter åtgärd.

Bild 53. Hängrännan genom stallporten.

1998 - I parstugans sal togs nio rötskadade golvplankor upp och sågades ner till ca 35mm tjocklek. På undersidan påsulades de med 50mm plank, uttorkat virke som lagrats på platsen och skruvades underifrån med träskruv c/c ca 500 mm. Vid återläggning slogs golvet ihop tätare. Mot söderväggen kompletterades därför med en ny plank, ca 120-140 mm bred, och en ny liggande obehandlad golvlist med hamrad kant. I köket tapetserades på befintlig, löst sittande tapet. Förstärkningar i hörn och vid fönster utfördes med kraftpapper under tapeten. En tapettrappa togs fram som visar på totalt sexton lagers väggbeklädnad. I enkelstugan togs golvet i köket upp i sin helhet. Två golvåsar byttes ut, en golvås rensades från rötskadat virke och förstärktes med friskt virke. Syllstockar som var partiellt angripna av röta högs ur och fylldes i med friskt virke från insidan. Virket fästes in i syllstockarna med hjälp av tre franska skruvar från insidan. Åtgärden bedömdes nödvändig för att syllstockens synliga utsida skulle kunna bevaras. Jord i mullbänken grävdes undan från syll och åsar för luftning av trävirket. Källargropen fylldes igen med grovt grus. Golvplanken skrapades rena från färg och försågs till viss del med nya narar. Tre rötangripna golvplankor rensades på undersidan och påsaldes för att få stabil infästning för nararna. Nödårsladans nävertak färdigställdes.

Bild 54. Tapetrappa i parstugans kök efter omtapetsering.

Bild 55. Färg skrapas bort från enkelstugans köksgolv. Bild 56. Nödärsladans nävertak under åtgärd.

1999 - I enkelstugan tvättades och målades golvet i köket i två strykningar med Lasol linoljefärg från Engwall & Claesson i kulör ockragul 2A-9A i enlighet med det undre befintliga färglagret på golvet.

2000 - Enkelstugans befintliga spåntak revs ned och ett nytt tak av hyvlat furuspån i trelagstäckning lades växelvis från norr och växelvis från söder. Spånet kom från Sune Lindholm, Åsele. Före byte kontrollerades efter röta i underlagstaket och skadade ro-tebrädor byttes ut. Trä och spånfyllning på vindsbjälklag kontrollerades avseende fukt, svamp och röta. Fuktigt eller skadat material byttes ut. Nyanockbrädor och vattbrädor monterades. Väggytorna i trappan och övre hallen bekläddes med ny spännpapp vilken därefter tapetserades med tapeten Soltorp 015-04 från Durotapeters kollektion Gammalsvenska. Taket tvättades med såpvatten. Fläckar från vattenskador spärrgrundades med mager linoljefärg. Taket ströks därefter ett varv med vit limfärg. Takytan penslslätades.

Bild 57. Enkelstugan efter byte av spåntak.

Bild 58. Enkelstugans trapp efter tapetsering.

Bild 59. Hallen uppe efter tapetsering.

Bild 60. Övre delen av trappan efter tapetsering.

Bild 61. Kökstaket målas med lilmfärg.

2001 - Matkällaren demonterades.

2002 - Matkällaren sattes åter upp över gropen där den stått och renoverades. Material som inte skadats av svampen återanvändes. Totalt ersattes elva stockar vilka var 2,9 meter långa och 22-25 cm i diameter i tjockändan och 18-23 cm i smaländan. Stockarna blockades på två sidor och täljdes till en tjocklek om ca 15 cm. Knutarna gjordes utan knutskallar. I ena väggen gjordes en dörröppning. Den befintliga dörren återanvändes. Källarens bevarade övre del med tak lyftes på plats och väggarnas utsidor täcktes med 2-3 lager näver vilket täckte en yta av ca 10 kvadratmeter. Sand och grus fylldes på intill väggarna för att minska markfukten intill timret.

Konsulter

Rolf Sixtensson, Västerbottens museum - åtgärdsförslag 1984

Roland Lundberg, FFNS - besiktningsman 1995, kostnadsberäkning 1997

Entreprenör

1990 - Nils Lindblom och Heikki Mört, Skellefteå museum

bröderna Lundgren, Krångfors (matkällaren)

Tore Boström samt Gustav Harnak (parstugans spåntak)

1991 - Daniel, BPA, under ledning av målarmästare Bo Johansson (målningsarbeten)

1994 - Bertil Andersson, tillsynsman Rismyrliden

Bertil Linder

1995 - Bertil Andersson, tillsynsman Rismyrliden

Bertil Linder

Assar Nyström

1996 - Bertil Andersson, tillsynsman Rismyrliden

Leif Lundqvist

1998 - Bertil Andersson, tillsynsman Rismyrliden

Leif Lundqvist

Heinz Kusch (tapetsering parstugans kök)

1999 - Bertil Andersson, tillsynsman Rismyrliden

Leif Lundqvist

Bo Johansson, målarmästare

2000 - Kjell Berglund bygg

Bo Johansson, målarmästare

2002 - Sverker Larsson

Bidrag

Den 16 september 1993 beslutade länsstyrelsen att bevilja stiftelsen Rismyrliden statsbidrag med högst 110.000 kr till byggnadsvård på byggnader i anslutning till byggnadsminnet Rismyrliden vilka planerades ingå i de kulturstigar som utgå från gården (dnr 222-7254/93).

ANTI-KVARISK MEDVERKAN OCH KONTROLL

Kontrollant

Antikvarisk kontroll utfördes 1993-1995 av Annika Sander, Skellefteå museum, 1990-1993 samt 1995-1998 av Maria Löfgren, Skellefteå museum och 1998-2002 av Rune Wästerby, Skellefteå museum.

Slutbesiktningsar

Lador längs kulturstigarna - 5 oktober 1995 av Roland Lundberg, FFNS

Åtgärder 1998 och 1999 - Rune Wästerby, Skellefteå museum.

Enkelstugans tak - 13 juni 2000 av Rune Wästerby, Skellefteå museum.

Kommentarer till arbetet

Vid arbetet med salsgolvet i parstugan, "Brors hus", upptäcktes att källargropen och grundens lutning mot källargropen utgjorde ett problem för golvvåsnas stöd och deras stabilitet. Flera stöd hade rasat och de nya som sattes upp blev inte stabila p g a att marken ville ge efter och rasa in i källargropen. Det beslöts därför att källargropen skulle fyllas igen med grusmaterial för att få stabila upplag för golvet. Grusmaterialet avviker tydligt från omgivande för att markera för eftervärlden att här funnits en källare och att den fyllts igen under senare tid.

Väggar i trappa och övre hall i enkelstugan "Lars hus" var ursprungligen stänkmålade på klinat timmer. Över detta finns en spänd papp som genom åren tapetserats i flera lager. Efter diverse skador på väggarna revs pappspänningen ner med förhoppningen att kunna restaurera stänkmålningen. Dess skick var dock inte sådant att det bedömdes möjligt.

Vid ommålningen av fönster och dörrar på enkel- och parstugan skedde påförandet av färgen generellt i för tjocka och för få lager. I synnerhet de dekorerade delarna, framför allt i enkelstugan, fick för tjocka lager.

Byggnadshistoriska iakttagelser

Vid restaureringsarbetet på ladan nedströms Bultertjärn påträffades inskriptionen GVLG 1860 på en murken stock i ladan. Initialerna står för Gustav Villiam Lövgren. Inskriptionen skars loss och fästes upp på timret inne i ladan.

Fotodokumentation

Fotodokumentation har utförts före, under och efter åtgärd med analog kamera före 2003 och med digitalkamera fr o m 2003. Dokumentationen har utförts av anställda vid Skellefteå museum samt av personer vid Stiftelsen Rismyrliden, konsulter och andra inblandade i åtgärderna. Vanliga pappersbilder finns förvarade i museets fotoarkiv samt på museets Kulturmiljöavdelning. Digitala bilder finns arkiverade i museets bilddatabas Kmv-bild under Skellefteå socken. Ca 50 digitala bilder finns.

Rapport

Rapporten är skriven av Pernilla Lindström, 2010-05-28.

Skellefteå museum
Nordana
Box 146
931 22 Skellefteå
Tel. 0910-73 55 10